

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การมองตนเองในภาวะคืนสู่ครอบครัวและสังคมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำ ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน” ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เรื่องเล่าเพื่อเข้าถึงข้อมูลเชิงลึก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมองตนเอง ประสบการณ์ของเด็กและเยาวชน เจ็บใจหรือสภาพการณ์ที่มีผลให้เด็กและเยาวชนตัดสินใจกระทำผิดซ้ำ และศึกษาความต้องการของเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบลุ่มลึกกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยจำนวน 11 ราย ร่วมกับการสนทนากลุ่มแล้วนำมาวิเคราะห์และตีความ ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

การมองตนเองของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน มีความเชื่อมโยงกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น ครอบครัว เพื่อน ชุมชน แหล่งที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อมภายในตัวตน ได้แก่ ความรู้สึก การรับรู้ การให้ความหมาย การตีความและการเห็นคุณค่าในตนเอง มีผลต่อการมองตนเองและดำเนินพฤติกรรมทั้งในทางดีหรือไม่ดี ซึ่งภายหลังการปล่อยตัว เยาวชนจะกลับไปเริ่มต้นในครอบครัวก่อนขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ในครอบครัวที่มีอยู่เดิมด้วย และจะพยายามเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้นตามที่ตั้งใจคาดหวัง เช่น ทำงาน เรียน เลิกคบเพื่อนที่ไม่ดี แต่เมื่อกลับสู่สังคมเดิมแล้วต้องเผชิญกับสภาพการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจของเยาวชน เช่น ไม่ยอมรับ ไม่ไว้วางใจ ต่ำหนิ ประทับตรา และเพื่อลดรอยมลทินประทับจึงมีการสร้างพื้นที่การยอมรับ เคารพปัญหาและจัดการปัญหาด้วยตนเอง เช่น หลบหนี ใช้ชีวิตอยู่กับเพื่อน ใช้ความรุนแรงเมื่อมีสิ่งยั่วยุ หรือกดดันจะผลักดันตัวเองออกจากสภาพการณ์นั้นแล้วกลับไปกระทำผิดซ้ำได้อีก เยาวชนตระหนักรู้ถึงผลดีผลเสียของการกระทำผิดเพียงแต่ไม่สามารถต่อต้านสิ่งยั่วยุนั้นได้ นอกจากนี้ยังเผชิญกับปัจจัยเร้า ได้แก่ ผลตอบแทนทั้งรูปธรรม (เงินทอง สิ่งของ) และนามธรรม (การยอมรับ อำนาจ คุณค่าในตนเอง) มักจะประเมินความคุ้มค่าและโอกาสที่จะได้สิ่งที่ต้องการแล้วจึงตัดสินใจกระทำผิด โดยขาดการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมอย่างรอบด้านและผลกระทบในระยะยาว ซึ่งเยาวชนต้องมีการกำหนดสร้างโอกาสด้วยตนเองอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนตนเองที่มีความยั่งยืนที่สุด พร้อมกับโอกาสจากครอบครัวและสังคม เช่น การยอมรับ ไว้วางใจ ให้อภัย และเยาวชนมีความปรารถนาต่อตัวเอง ในด้านการอาชีพ การเรียนและพื้นที่ปรับตัว ซึ่งจะเป็นการคืนคุณค่าในตนเองและต้องมีการจัดการต่อความต้องการภายในตัวของเยาวชนให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะจากการศึกษามีดังนี้ ระดับปฏิบัติ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ควรมีการจัดการสภาพแวดล้อมและความสัมพันธ์เชิงอำนาจใหม่ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ เยาวชนอย่างเต็มที่ เน้นการทำงานที่พัฒนาตัวเด็กจากภายใน เช่น ทักษะชีวิต การจัดการปัญหา การเสริมคุณค่าในตนเอง พร้อมกับการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกให้เอื้อต่อการพัฒนาตนเอง เน้นกระบวนการจำแนกและการวางแผนรายบุคคล มีการเตรียมความพร้อมหลังปล่อยอย่าง ต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายกลุ่มครอบครัวที่ช่วยเหลือกันเอง มีการเสริมทักษะให้กับผู้ดูแลเด็ก ระดับ นโยบาย ต้องให้ความสำคัญต่อกระบวนการคืนเด็กสู่สังคม ลดการควบคุมโดยสร้างระบบปิด กึ่งเปิดกึ่งปิดและเปิดในรั้วศูนย์ฝึกฯ ผลักดันนโยบายการติดตาม การส่งต่อและเฝ้าระวังโดยอาศัย เครือข่ายใกล้ชิด และครั้งต่อไป ควรศึกษากลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่กลับมากระทำผิดซ้ำและศึกษา การติดตามและประเมินผลกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยอย่างต่อเนื่องเป็นรายกรณี